

Otevřené oči, uši a srdce

Školní program proti šikanování

Program prevence a řešení výskytu ubližování a šikany u nás ve škole.

Východiska

- Počáteční fáze šikany (zejména ostrakizace) se vyskytují v každém kolektivu, ať jde o dospělé či děti.
- Určitá míra emocionálního, psychického, verbálního či fyzického násilí se objeví v každé třídě Naší školy.
- Je na nás, v jaké síle a četnosti to bude a v jaké fázi situaci zaznamenáme.
- V počátečních fázích (1. a 2.) využíváme primárně pojem “ubližování” na místo označení šikana, které nás snadno může vést k černobílému vnímání situace a blokovat cesty ke smysluplnému řešení.
- Odpovědnost za stav vztahů neseme všichni společně - pozorování vývoje dynamiky ve skupině mají všichni průvodci včetně asistentů. Děti vedeme k tomu, že mají být aktivní a řešit situaci, když zaznamenají, že se něco děje.

Preventivní strategie školy

- Průvodci a další pracovníci školy jsou vedeni k aktivnímu pozorování fungování tříd, kde učí
 - ve výuce
 - při dohledech
 - na mimoškolních akcích
- Systém dohledů a otevřených dveří tříd
 - během přestávek korzují po chodbách průvodci, kteří vykonávají dohled
 - udržují dveře otevřené
 - kontrolují společné prostory školy
 - do tříd vcházejí, ne jen nahlíží
- Realizace preventivních programů zaměřených na mapování skupinové dynamiky a řešení aktuálních témat skupiny minimálně jednou za pololetí.
- Realizace preventivních aktivit se třídou kdykoliv se jeví, že je to žádoucí.
- Průběžné vzdělávání ped. sboru v rámci porad a “ŠPP” okének

Soubor nástrojů, které umožňují zachytit ubližování, dávají dítě prostor

- preventivní programy,
- možnost spolupráce se školní psycholožkou - elektronické přihlašování na schůzku umožňující anonymitu,
- tripartity s průvodcem na prvním stupni,
- Rozhovory žáků 6.-9. třídy se svým patronem z řad průvodců, kterých se mohou účastnit i rodiče,
- nástroje sloužící k reflexi a sebereflexi žáků, které umožňují uvědomění, že jim někdo ubližuje a pracuje se s nimi
 - dokument Příprava na tripartitu na prvním stupni (vyplňuje dítě společně s rodičem, než se vydají do školy)
 - dokument Přemýšlení před každým Rozhovorem na 2. stupni (4x ročně),
- preventivní sociometrické šetření realizované ŠPP.

Role v procesu řešení ubližování/šikany

každý průvodce	třídní průvodce	ŠPP
<ul style="list-style-type: none"> - průběžné pozorování třídy - při výskytu podezřelých situací informuje třídního průvodce - při náznacích ostrakizace vždy reaguje a situaci řeší 	<ul style="list-style-type: none"> - sbírá podněty od ostatních průvodců - realizuje průběžný monitoring situace ve třídě, provádí samostatně mikrintervence - v případě závažnější situace kontaktuje ŠPP 	<ul style="list-style-type: none"> - pravidelně připomíná povinnost všech sledovat vztahy a dynamiku ve třídách - metodik prevence konzultuje s třídními postup ohledně menších problémů - veden řešení šikany a následné intervenční kroky

Postup při zachycení ubližování/šikany - rané fáze

1. odhad závažnosti a formy šikany;
2. rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili, a s oběťmi;
3. nalezení vhodných svědků;
4. individuální rozhovory se svědky (nepřípustné je společné vyšetřování agresorů a svědků a konfrontace oběti s agresory);
 - a. při rozhovorech se svědky sbíráme detailní informace typu: místo, den, čas, další svědci, přímá řeč
5. ochrana oběti; farma na základě vyhodnocení závažnosti situace
6. předběžné vyhodnocení a volba ze dvou typů rozhovoru:
 - a. rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory (směřování k metodě usmíření);
 - b. rozhovor s agresory (směřování k metodě vnějšího nátlaku);

7. realizace vhodné metody:
 - a. a) metoda usmíření;
 - b. b) metoda vnějšího nátlaku (výchovný pohovor nebo výchovná komise s agresorem a jeho rodiči);
8. třídní hodina:
 - a. efekt metody usmíření;
 - b. oznámení potrestání agresorů;
9. rozhovor s rodiči oběti;
10. třídní schůzka; Bereme v potaz reakce rodičů. Schůzku nesvoláváme ve chvílích, kdy je situace stále živá a hrozí konfrontace rodičů agresora a oběti a ve chvílích, kdy se podařilo řešit situaci cestou usmíření. V takových případech rodiče informujeme emailem, který v obecné rovině shrnuje podstatu událostí ve třídě a uvádí další postup práce se třídou tak, aby rodiče rozuměli krokům školy, a zároveň mohli se svými dětmi komunikovat o dění ve třídě/škole.
11. práce s celou třídou - nastavení plánu podpory ve spolupráci s ŠPP. Jeho pravidelné vyhodnocení. Pozorování třídy s společné reflexe situace s dětmi z počátku v řádu dnů, poté v řádu týdnů.

Krizový scénář pro výbuch skupinového násilí při pokročilé šikaně:

A. První (alarmující) kroky pomoci

1. zvládnutí vlastního šoku – bleskový odhad závažnosti a formy šikany;
2. bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí

B. Příprava podmínek pro vyšetřování

3. zalarmování pedagogů na poschodí a informování vedení školy;
4. zabránění domluvě na křivé skupinové výpovědi;
5. pokračující pomoc oběti (přivolání lékaře);
6. oznámení na policii, paralelně – navázání kontaktu se specialistou na šikanování, informace rodičům

C. Vyšetřování

7. rozhovor s obětí a informátory;
8. nalezení nejslabších článků, nespolupracujících svědků;
9. individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky;
10. rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory, není přípustné konfrontovat agresora (agresory) s obětí (oběťmi)

D. Náprava

11. metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny pod vedením ŠPP případně externího odborníka